

wenigstens die Resten derselben) immer unversehrt.

b. Wegen des seitlichen Ausreissens des Epigoniums bildet die obere Spaltungsstelle immer een ca. Schräge Niveau.

c. Das Epigonium ist, auch im jungen Stadium - sehr zäh, wederstandsfähig, sterk (vergl. P. Janzen's anatom. Studien über die Hauben/ diesbezüglichen Hauben-Typen); es besteht aus dicken Epidermis-Füllzellen, keineswegs anlockendes "Leckerbiss" für Arthropoda. Dagegen die zärtlichen, plasmareichen Zellen des nackt liegenden Sporophyten sind schon anlockend.

d. Die übersandten Zeichnungen des Herrn W. Meijer bewisen, dat bei den holländischen Exemplaren die Hypocalyptrien - die Archegonhals - Resten gleichfalls getragen haben. Wie sonst immer in allen von mir in vielen Tausenden beobachteten Fällen (nur im seltensten Falle bei den "Glashauben" = gelegentliche Xeromorphose) sah ich ein-, zweimal, dass der oberste Teil des Epigoniums fingerhut-artig abgebrochen wurde).

-o-o-o-o-o-o-o-o-

HET GENUS RHAPHIDORRHYNCHIUM BESCH.

door P.A. Florschütz.

Wanneer men het mos Rhaphidorrhynchium subsimplex (Hedw.) Broth. wil determineren met de determinatietabel op pag. 416 van Brotherus' Musci (in Engler und Prantl, Natürlich. Pflanzenfam. Bd. 11, 1925). stuit men op een moeilijkheid; men komt nl. tot een keus tussen: Blätter + aufrecht abstehend Blätter + sichelförmig einseitswendig. Bovendien heeft normaal afstaande bladeren en men kiest dus het eerste. Zodoende komt men tot Sematophyllum, doch het lukt niet om de juiste naam voor het mos te vinden. Wanneer men dan na lang zoeken de naam gevonden heeft, gaat men na op welke wijze men met de tabel tot Rhaphidorrhynchium moet komen. Dan blijkt dat men de tweede vraag, dus met sikkelvormig, naar één zijde gekeerde bladeren, moet kiezen. In de genusdiagnose zegt Brotherus dat de bladeren zelden recht afstaand zijn. Het genus telt ongeveer 100 soorten, waarvan dan 26, nl. de soorten van de sectie Microcalpe normaal afstaande bladeren hebben. De overige soorten behoren tot de sectie Cupressinopsis. Brotherus noemt als auteur van dit genus zowel Bescherelle als Fleischer. Bij Fleischer (Fl. Musci Buitenz. IV, p. 1245-1246) vinden wij alleen Bescherelle genoemd. Deze publiceerde (C.R. Ac. Sci. Paris, LXXXI, 1875, p. 720-725) een artikel over enkele mossen van de eilanden St. Paul en Amsterdam in de Indische Oceaan. Hij beschrijft van elk der eilanden

een nieuwe *Rhaphidorrhynchium*, ⁵¹ nl. *Rh.confertulum* en *Rh.aurescens*. De eerste soort behoort tegenwoordig tot het genus *Trichosteleum*. Bescherelle vindt deze soort verwant met *Hypnum Glaziovii* Hampe (*Vidensk.Meddel.naturh.For.Kjöbenhavn*, 1874, p.174). Hij publiceert echter geen genusdiagnose maar neemt de naam over van Schimper en Hampe heeft zijn *Hypnum Glaziovii* ondergebracht in de sectie *Rhyncho-hypnum rhaphidorrhynchium*, een sectie die hij ook van Schimper overgenomen heeft. In de *Synopsis muscorum europaeorum* (1860, p.564) vinden wij dan ook deze sectie als sectie van *Rhynchostegium*. Schimper stelde deze sectie op voor de enige Europese *Sematophyllum*, nl. *S.demissum* (Wils.) Mitt. *Sematophyllum demissum* is echter een mos met normaal afstaande bladeren en Schimper geeft dan ook in zijn beschrijving van de sectie niet aan dat de bladeren naar één kant gekeerd zijn. Mitten (*J.Linn.Soc.XII*, 1869, p.479) neemt deze sectie over als sectie 2 *Rhaphidorrhynchium* van zijn genus *Sematophyllum* en rekent hiertoe soorten, die tegenwoordig nog in het genus *Sematophyllum* geplaatst worden. De soorten bezitten normaal afstaande of naar één zijde gebogen bladeren. Daarnaast kent Mitten nog drie andere secties waaronder sectie 4 *Microcalpe*. Hiertoe behoort o.a. de mossoort waarvan we zijn uitgegaan. In de eerste editie van Engler und Prantl., *Nat.Pfl.fam.I*. 3(II) 1909, p.1108 e.v. heeft Brotherus het genus *Rhaphidostegium* gebruikt waarin naast de secties *Microcalpe* en *Cupressinopsis* ook alle tegenwoordige *Sematophyllum*-soorten een plaats vinden. Fleischer geeft als eerste een uitvoerige diagnose van het geslacht en voegt er aan toe dat het genus op kenmerken van de gametophyt gebaseerd is en dat de secties *Microcalpe* en *Cupressinopsis* van Brotherus' *Rhaphidostegium* eronder vallen. De bladeren zijn sterk naar één zijde gekromd, hoewel ze bij *Microcalpe* langzamerhand normaal afstaan. Fleischer beschouwt *Rh.aurescens* als de typesoort van het door Bescherelle voor het eerst gebruikte genus. Nu moet men wel in aanmerking nemen, dat de sectie *Microcalpe* alleen vertegenwoordigers heeft in Amerika en Afrika en de sectie *Cupressinopsis* ook in het Aziatische gebied voorkomt. Zodoende zal Fleischer waarschijnlijk niet voldoende materiaal van de sectie *Microcalpe* gezien hebben. Hoewel hij zegt dat het genus in wezen afwijkt van het geslacht *Sematophyllum*, is in zijn determinatietabel nauwelijks een keus te maken. Leest men zowel bij Fleischer als bij Brotherus de genusdiagnosen door, dan vindt men eigenlijk geen verschil: bij *Sematophyllum* zijn de bladeren meestal (als niet al tijd) breder en min of meer(!) rechtafstaand, bij *Rhaphidorrhynchium* zijn de bladeren meestal naar één zijde gebogen en smaller. Dit alles geldt wel voor de sectie *Cupressinopsis*, en het

genus is ook naar een soort van deze sectie (*Rh. aurescens*) opgesteld, - Fleischer dient dan echter als auteur genoemd te worden, want Bescherelle heeft het stellig niet als zodanig bedoeld-, de sectie *Microcalpe* is m.i. echter verkeerd in dit genus gebracht. Vooral wanneer men ziet hoe groot de variabiliteit binnen het genus *Sematophyllum* en binnen een soort van dit genus (zie als voorbeeld hiervan vooral Dixon in *Journ. of Bot.* LVIII, 1920, p. 81) kan zijn, dan komt men tot de overtuiging dat de sectie *Microcalpe* beter op zijn plaats is onder het geslacht *Sematophyllum*. Wij sluiten ons daarom aan bij Mitten en noemen het mos in kwestie *Sematophyllum subsimplex* (Hedw.) Mitt.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

VERSLAGEN EN MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

1. Data van komende excursies

De aandacht wordt gevestigd op de data voor de twee eerstkomende excursies, zoals deze tijdens onze vergaderingen afgesproken werden: Najaarsexcursie 1950: 30 Sept. en 1 Oct. (Nijmegen). Voorjaarsexcursie 1951: 28, 29 en 30 April (Maas-
tricht). Men kan hiernmee dus reeds thans rekening houden.

2. Exsiccaten van algemene Nederlandse mossen. In Putten is afgesproken dat J. Sixma, Koopmansgracht 19, Sneek, postgiro no. 407906, de verzorging van de lang-besproken exsiccaten van een 50-tal algemene mossoorten ter hand zal nemen. Wie zich in de algemene blad- en levermossen nog niet geheel zeker voelt, zal een belangrijke steun aan zo'n serie hebben. De kosten zijn begroot op F.1.--. Wie prijs stelt op toezending van zo'n serie direct bij verschijnen in de herfst, wordt verzocht, dit bedrag te gireren op bovengenoemde girorekening.

3. Nieuwe rubriek. Behalve de grote artikelen, zoals die tot nu toe verschenen zijn, worden onze kolommen opengesteld voor de vermelding van waarnemingen, die om de een of andere reden de moeite waard zijn om vastgelegd te worden, terwijl er toch geen groot artikel aan gewijd hoeft te worden. Als voorbeeld noemen we het voorkomen van soorten, die in het diluviale deel van ons land wel algemeen zijn, in de duinen, waar ze nog maar van zeer weinig plaatsen bekend zijn, zoals *Racomitrium lanuginosum* en *Plagiothecium undulatum*. Een ander voorbeeld is het voorkomen van kapsels van een soort, waarbij ze in ons land zeldzaam zijn, of het vinden van een bepaalde soort op een zeer afwijkende standplaats, b.v. *Dicranoweisia*